

2023 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਮੌਨਸੂਨ

ਬਾਰਿਸ਼ ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ ਨਾਲੋਂ 6% ਘੱਟ ਰਹੀ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ 2023 ਦੌਰਾਨ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਮੌਨਸੂਨ ਬਾਰਿਸ਼ ਆਮ ਰਹੀ। ਭਾਰਤੀ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ (ਆਈ ਐਮ ਡੀ) ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੇਸ ਵਿੱਚ 820 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ ਦੌਰਾਨ 868.6 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦੀ ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ (ਐਲ ਪੀ ਏ) ਤੋਂ 6% ਘੱਟ ਹੈ। ਐਲ ਪੀ ਏ ਦੇ 19% ਤੋਂ - 19% ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਆਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ 2023 ਦੌਰਾਨ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਮੌਨਸੂਨ ਦੀ ਬਾਰਿਸ਼ 2022 ਦੀ ਇਸੇ ਮਿਆਦ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਸੀ। 2022 ਦੌਰਾਨ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 925 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਮੌਨਸੂਨ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਐਲ ਪੀ ਏ ਨਾਲੋਂ 6% ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਦੇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨ ਉਪ-ਮੰਡਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਮੀਂਹ ਦੀ ਕਮੀ ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ 1,115 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਮੀਂਹ ਪਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ ਦੌਰਾਨ ਆਮ 1367.3 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦੇ ਨਾਲੋਂ 18% ਘੱਟ ਹੈ।

ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ 593.9 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ 587.6 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦੇ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਸਿਰਫ 1% ਵੱਧ ਹੈ।

ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਆਮ 978.6 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 981.7 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਐਲ ਪੀ ਏ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ।

ਦੱਖਣ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ ਭਾਰਤ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਐਲ ਪੀ ਏ ਨਾਲੋਂ 8% ਘੱਟ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਆਮ 716.2 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 659 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ 28 ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਘੱਟ (ਆਮ ਨਾਲੋਂ 20-59% ਤੋਂ ਥੱਲੇ) ਪਿਆ। ਬਾਕੀ 22 ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ (ਆਮ ਨਾਲੋਂ 20% ਤੋਂ ਵੱਧ) ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ।

ਫੀਸਦੀ ਵਿੱਚ, ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 563.1 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ, ਜਿਹੜੀ ਕੀ ਆਮ 1,038.8 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਨਾਲੋਂ 46% ਘੱਟ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਅੱਠ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ (ਯੂਟੀ) ਵਿੱਚ ਆਮ ਜਾਂ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਬਾਰਿਸ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

2023 ਦੌਰਾਨ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ ਮੌਨਸੂਨ ਬਾਰਿਸ਼ (ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ)

ਉਪਮੰਡਲ	ਅਸਲ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਆਮ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ (ਫੀਸਦੀ ਵਿੱਚ)
ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ	1,115	1,367.3	-18%
ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ	593	587.6	1%
ਮੱਧ ਭਾਰਤ	981.7	978	0%
ਦੱਖਣ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ	659	716.2	-8%
ਪੂਰਾ ਭਾਰਤ	820	868.6	-6%

ਸੋੁਤ: ਭਾਰਤੀ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ (ਆਈ ਐਮ ਡੀ)

ਖੇਤਰ-ਵਾਰ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ ਮੌਨਸੂਨ ਬਾਰਿਸ਼ (ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ) 2023

ਖੇਤਰ: ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ				
ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	ਅਸਲ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਆਮ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ (ਫੀਸਦੀ ਵਿੱਚ)	ਦਰਜਾ
ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	1,466.3	1,675.1	-12%	ਆਮ
ਅਸਾਮ	1,176.9	1,479.1	-20%	ਘੱਟ
ਮੇਘਾਲਿਆ	2,272.3	2,695.3	-16%	ਆਮ
ਨਾਗਾਲੈਂਡ	934.9	1,038.8	-10%	ਆਮ

ਮਣੀਪੁਰ	563.1	1,038.8	-46%	ਘੱਟ
ਮਿਜ਼ੋਰਮ	1,170	1,626.1	-28%	ਘੱਟ
ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ	1,221.9	1,391.1	-12%	ਆਮ
ਸਿੱਕਮ	1,753.6	1,672.9	5%	ਆਮ
ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ	1,202.4	1,344.2	-11%	ਆਮ
ਝਾਰਖੰਡ	755.7	1,022.9	-26%	ਘੱਟ
ਬਿਹਾਰ	760.6	992.2	-23%	ਘੱਟ

ਖੇਤਰ: ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ				
ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	ਅਸਲ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਆਮ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ (ਫੀਸਦੀ ਵਿੱਚ)	ਦਰਜਾ
ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	620.9	746.2	-17%	ਆਮ
ਉੱਤਰਾਖੰਡ	1,210.8	1,162.7	4%	ਆਮ
ਹਰਿਆਣਾ	419.7	426	-1%	ਆਮ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਯੂਟੀ)	1,205.1	844.9	43%	ਵੱਧ
ਦਿੱਲੀ	542.2	542.3	0%	ਆਮ
ਪੰਜਾਬ	417.5	439.8	-5%	ਆਮ
ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	876.4	734.4	19%	ਆਮ
ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ (ਯੂਟੀ)	574.2	549.1	5%	ਆਮ
ਲੱਦਾਖ (ਯੂਟੀ)	45.2	22.3	103%	ਬਹੁਤ ਵੱਧ
ਰਾਜਸਥਾਨ	499.7	435.6	15%	ਆਮ

ਖੇਤਰ: ਮੱਧ ਭਾਰਤ				
ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	ਅਸਲ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਆਮ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ (ਫੀਸਦੀ ਵਿੱਚ)	ਦਰਜਾ
ਓਡੀਸ਼ਾ	1,115.4	1,150.2	-3%	ਆਮ
ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	947.3	949.5	0%	ਆਮ
ਗੁਜਰਾਤ	841.7	711.9	18%	ਆਮ
ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ (ਯੂਟੀ)	2,476.5	2,206.5	12%	ਆਮ
ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ (ਯੂਟੀ)	3,367.8	3,007.7	12%	ਆਮ
ਗੋਆ	955.7	994.5	-3%	ਆਮ
ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ	1,061.3	1,132.2	-6%	ਆਮ

ਖੇਤਰ: ਦੱਖਣ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ				
ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	ਅਸਲ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਆਮ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ (ਫੀਸਦੀ ਵਿੱਚ)	ਦਰਜਾ
ਅੰਡੇਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ (ਯੂਟੀ)	2,528.8	1,631.7	55%	ਵੱਧ
ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	485.9	521.6	-7%	ਆਮ
ਤੇਲੰਗਾਨਾ	846.8	734.8	15%	ਆਮ

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ	353.9	328.4	8	ਆਮ
ਪੁਡੂਚੇਰੀ (ਯੂਟੀ)	462.4	418	11%	ਆਮ
ਕਰਨਾਟਕ	681.1	831.8	-18%	ਆਮ
ਕੇਰਲ	1,327.4	2,018.6	-34%	ਘੱਟ
ਲਕਸ਼ਦੀਪ (ਯੂਟੀ)	872.7	1,026.6	-15%	ਆਮ

ਪਿਛਲੇ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੱਖਣ ਪੱਛਮੀ ਮੌਨਸੂਨ ਬਾਰਿਸ਼ (ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ)

ਸਾਲ	ਅਸਲ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਆਮ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ (ਫੀਸਦੀ ਵਿੱਚ)
2022	925	868.6	6%
2021	874.6	880.6	-1%
2020	957.6	880.6	+9%
2019	968.3	880.6	+10%
2018	804	887.5	-9%